LUBELSKI ROCZNIK PEDAGOGICZNY
T. XLI, z. 3 – 2022

DOI: 10.17951/lrp.2022.41.3.101-112

Piotr Błajet
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
ORCID – 0000-0001-8101-0494

Beata Przyborowska
Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
ORCID – 0000-0003-3418-3709

TRANSFORMATYWNA(?) ZMIANA ZACHOWAŃ WOLNOCZASOWYCH STUDENTÓW W CZASIE PANDEMII*

Wprowadzenie: Czas pandemii to świadomość zagrożenia biologicznego, związane z tym poczucie niepewności, doświadczenie izolacji i ograniczenia kontaktów bezpośrednich. Warunki funkcjonowania studentów były odmienne od dotychczasowych modeli spędzania czasu nauki i czasu wolnego.
Cel badań: Celem badań była diagnoza zmiany zachowań wolnoczasowych studentów w kontekście zwiększonego czasu wolnego i sytuacji zagrożenia epidemicznego oraz określenie stopnia trwałości tych zmian po ustaniu zagrożenia.
Metoda badań: Na potrzeby badań przyjęto model czasu wolnego Nasha. Badania zaplanowano w strategii ilościowej. Badania miały charakter diagnostyczno-weryfikacyjny. Do pomiaru zmiennych została wykorzystana technika ankiety – skale Likerta. Opis metod zbierania danych był jednocześnie z opisem procedury operacjonalizacji. Wszystkie zmienne były mierzone autorską ankietą, która bazuje na ustaleniach teoretycznych, dotyczących opisywanych perspektyw. Badania zostały przeprowadzone drogą elektroniczną.
Wyniki: Wyniki badań wskazują na to, że w pierwszych miesiącach pandemii nastąpił znaczny przyrost w zakresie zachowań wolnoczasowych transformatywnych, a po roku spadek. W czasie pandemii wystąpił też istotny przyrost w zakresie zachowań zachowawczych służących zabijaniu nudy.
Wnioski: Obniżenie w zakresie zachowań transformatywnych w trakcie pandemii po początkowym ich wzroście mogło być skutkiem różnych czynników, takich jak niska refleksyjność i motywacja transformatywna, narastająca dysjunkcja.

Słowa kluczowe: pandemia, czas wolny, studenci, zachowania transformatywne, dysjunkcja.

* Sugerowane cytowanie: Błajet, P., Przyborowska, B. (2022). Transformatywna(?) zmiana zachowań wolnoczasowych studentów w czasie pandemii. *Lubelski Rocznik Pedagogiczny*, *41*(3), 101–112. http://dx.doi.org/10.17951/lrp.2022.41.3.101-112

WPROWADZENIE

Czas pandemii to nie tylko świadomość nietypowego i nieznanego zagrożenia biologicznego i związane z tym poczucie niepewności, ale też dojmujące doświadczenie izolacji i ograniczenia kontaktów bezpośrednich. Brak możliwości spędzania czasu nauki i czasu wolnego wśród znajomych stał się dla studentów jednym z głównych (jeśli nie głównym) czynnikiem obniżenia dobrostanu. Wśród społeczności akademickiej to właśnie studenci i doktoranci najbardziej odczuli skutki pandemii. W tej społeczności występują znaczenie częściej niż u pracowników (nauczycieli i administracji) zniechęcenie i doświadczane stany lęku oraz przygnębienia (badania własne niepublikowane).

Warunki funkcjonowania studentów były odmienne od dotychczasowych modeli spędzania czasu nauki i czasu wolnego. Doświadczenie to zachwiało przyzwyczajeniami młodego pokolenia i zaburzyło pewność co do struktury rzeczywistości. Trudno jednoznacznie określić, czy nastąpiło zwiększenie czasu wolnego, jednak z pewnością powiększyła się ilość czasu w ciągu tygodnia spędzanego w domu. Czas wolny nabrał nowego wymiaru, gdyż trudno było go jednoznacznie wydzielić spośród innych aktywności, w tym studiowania i czynności bytowych. Sytuację, w której znaleźli się studenci można określić za Mezirowem (1991) dezorientującym dylematem (*disorienting dillema*). Ów dezorientujący dylemat może stanowić punkt wyjścia do jakościowej zmiany zachowań określanej przez Mezirowa transformatywnym uczeniem się, przebiegającym etapowo: od autoanalizy doznawanych emocji, poprzez krytyczną analizę dotychczasowych kontekstów, ocenę możliwości osiągnięcia pozytywnych efektów, testowanie prób, aż do integracji nowych zachowań z własnym stylem życia. Należy zauważyć, że warunkiem zmiany transformatywnej jest zdolność refleksji i krytyczna analiza swojej dotychczasowej sytuacji.

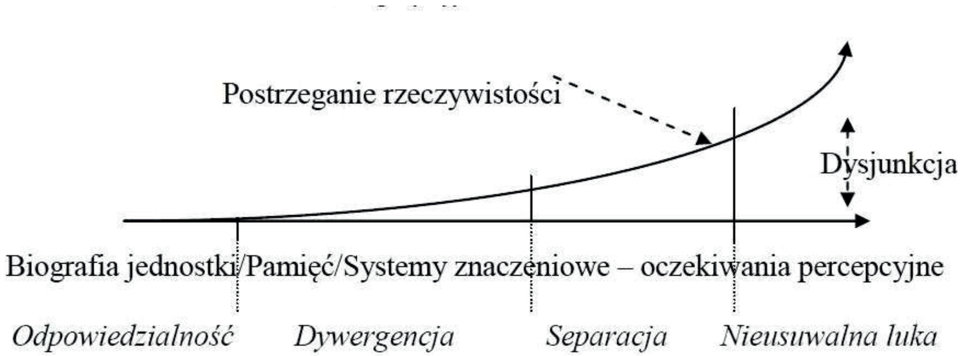
Zdaniem Jarvisa bardzo istotną rolę w modyfikacji zachowań poza odczuciem dylematu odgrywa poczucie nieadekwatności oczekiwań i realności. Nieadekwatność tego typu określa on dysjunkcją:

> To, co nazywam dysjunkcją, jest złożonym fenomenem; jak dotąd najtrafniej można go opisać jako lukę między tym, co oczekiwane w obrębie danego sposobu doświadczania świata i oparte na naszym uprzednim uczeniu się, a zatem również na naszej biografii, a tym, co aktualnie napotykamy i z czym jesteśmy konfrontowani (Jarvis, 2012, s. 130).

Doświadczenie dysjunkcji, czyli postrzegania rzeczywistości i oczekiwań wynikających z uprzedniego uczenia się i doświadczenia, jest zdaniem Jarvisa jedną z głównych okoliczności sprzyjającej uczeniu się nowych zachowań, które określa uczeniem transformatywnym. Wyróżnia on cztery ogólne, odmienne stany odpowiadające relacji między postrzeganiem rzeczywistości a oczekiwaniami zakorzenionymi w przeszłych doświadczeniach (rys. 1):

- (1) odpowiedniość i (2) dywergencja, gdy postępujemy w zgodzie z wcześniej przyjętymi założeniami lub korygujemy nieznacznie działania, nie zmieniając rozumienia rzeczywistości;
- (3) separacja i (4) nieusuwalna luka – czyli kryzys – gdy istnieje zauważalny rozdźwięk między obserwowaną i doświadczaną rzeczywistością a naszymi oczekiwaniami; może to motywować nas do świadomego uczenia się nowych rozwiązań problemów, w przypadku nieusuwalnej luki może wystąpić sytuacja nieuczenia się (*non-learning event*), z którą radzenie odbywa się poprzez unikanie i aktywność zachowawczą.

Wykres 1.
Dysjunkcja – dystans między postrzeganiem rzeczywistości a przeszłymi doświadczeniami

Źródło: Jarvis, 2012.

Pierwsze dwa stany nie wymagają istotnej zmiany, a jedynie małej korekty postaw i zachowań, dwa pozostałe wymuszają przemianę. W stanie separacji uświadamiamy sobie potrzebę uczenia się. Uczenie się nowych zachowań może mieć charakter analityczny (np. uczymy się nowej formy aktywności fizycznej w sposób metodyczny) lub intuicyjny (np. spontanicznie angażujemy się w nową formę aktywności fizycznej).

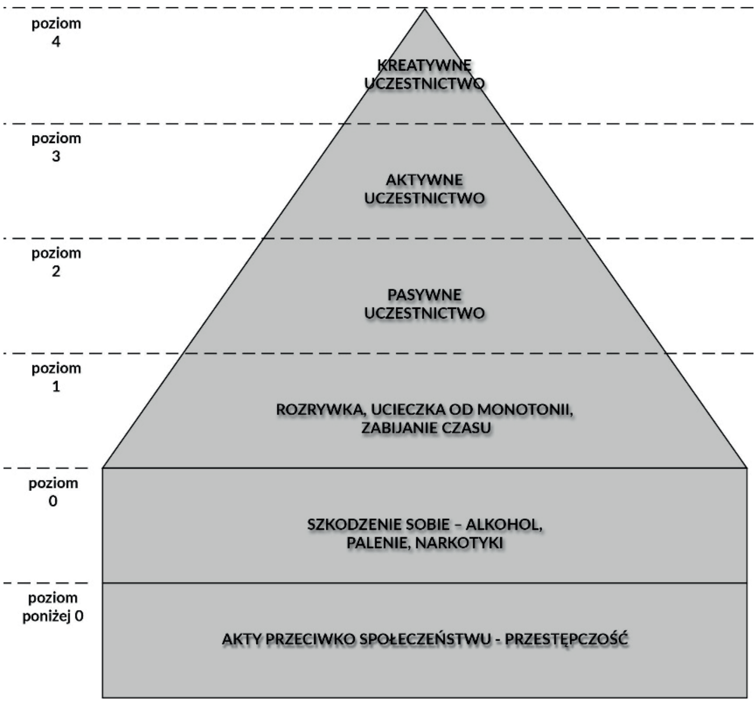
W stanie nieusuwalnej luki możemy zdecydować, że nie będziemy się uczyć (uważając, że zmiana przerasta moje możliwości), przyjmując postawę wycofania lub możemy podjąć próbę i stworzyć plan korekty zachowań w odniesieniu do doświadczanego kryzysu.

W niniejszych badaniach główne zainteresowanie dotyczyło problemu, czy nastąpi transformatywna zmiana zachowań wolnoczasowych studentów w czasie pandemii. Na potrzeby badań przyjęto za teoretyczne podstawy model czasu wolnego Jaya B. Nasha (za: Moiseichik i Rolfe, 2018), który wskazuje w nim na cztery poziomy pozytywnego wykorzystania czasu wolnego (ponadto zawiera dwa negatywne poziomy: ekscesy i przestępczość):

1. Ucieczka od monotonii, zabijanie nudy (np. surfowanie po Internecie).
2. Pasywne uczestnictwo emocjonalne (np. oglądanie wciągającego filmu).
3. Aktywny udział w działaniu – odgrywanie roli (np. gra w karty, gra sportowa).
4. Kreatywne działanie – tworzenie, doskonalenie umiejętności, autokreacja.

Na potrzeby badań przyjęto, że pierwsze dwie grupy zachowań mają charakter zachowawczy, bo nie stwarzają możliwości zmiany funkcjonowania, jedynie przynoszą ulgę. Dwie następne grupy zachowań – aktywne i kreatywne – niosą w sobie potencjał jakościowej zmiany funkcjonowania, dlatego założono, że mają charakter transformatywny.

Wykres 2.
Model czasu wolnego Nasha

Źródło: Moiseichik i Rolfe, 2018 (tłumaczenie autorów).

PROBLEM I CEL BADAŃ

Celem badań była diagnoza zmiany zachowań wolnoczasowych podczas epidemii COVID-19. Założono, że zmiana w zachowaniach wolnoczasowych w czasie pandemii może polegać na tworzeniu bardziej wartościowych form aktywności, dających nie tyle przyjemność, ile satysfakcję: np. realizacja zainteresowań, aktywność

twórcza. W badaniach podjęto następujące problemy badawcze: jakie zachowania wolnoczasowe przejawiali studenci na początku pandemii? Jakie zachowania przejawiali studenci po roku pandemii? Czy i w jakim stopniu w czasie pandemii nastąpiło przesunięcie zachowań wolnoczasowych studentów od zachowawczych w kierunku zachowań transformatywnych?

Metoda i charakterystyka próby

Badania zaplanowane w strategii ilościowej miały charakter diagnostyczno-weryfikacyjny z powtarzanym pomiarem w tej samej grupie. Opis metod zbierania danych był jednocześnie opisem procedury operacjonalizacji. Zmienną zależną była aktywność wolnoczasowa. Ze względu na podjęty problem zmienną niezależną był rok pomiaru. Pozostałe zmienne społeczno-demograficzne ze względu na obszerność analiz nie będą tu prezentowane.

Do diagnozy zachowań wolnoczasowych zastosowano skalę Likerta. W badaniach wykorzystano autorską ankietę, która bazuje na ustaleniach teoretycznych dotyczących opisywanych perspektyw badawczych. Badania zostały przeprowadzone dwukrotnie drogą elektroniczną. Pierwsze badanie miało miejsce od kwietnia do końca maja 2020 roku w czasie lockdownu i kolejnego znoszenia obostrzeń, drugie – po roku, od maja do września 2021 roku. Populację generalną w pierwszym i drugim pomiarze stanowili studenci UMK w Toruniu (ze względów epidemicznych, organizacyjnych i aplikacyjnych – w celu przygotowania programów promocji aktywności zdrowotnej dla studentów, tych roczników, które zostały zmuszone realizować zajęcia wychowania fizycznego zdalnie). Uzyskano w pierwszej turze 569, a w drugiej 425 odpowiedzi, co stanowi ok. 2,5% badanej populacji generalnej. Wśród badanych było w I turze – 76,4%, a w II – 72,2% kobiet i 23,6% w I turze i 27,8% w II turze mężczyzn. Badani w blisko 70% pochodzili z miast. Szczegółowe dane na temat badanych zawiera poniższa tabela.

Tabela 1.
Badani według płci a rok pomiaru

Płeć		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Kobieta	liczebność	435	307	742
	% z roku pomiaru	76,4	72,2	74,6
Mężczyzna	liczebność	134	118	252
	% z roku pomiaru	23,6	27,8	25,4
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**
	% z roku pomiaru	**100**	**100**	**100**

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2.
Badani według miejsca zamieszkania a rok pomiaru

Miejsce zamieszkania		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Miasto gminne	liczebność	67	45	112
	% z roku pomiaru	11,8	10,6	11,3
Miasto powiatowe	liczebność	145	100	245
	% z roku pomiaru	25,5	23,5	24,6
Miasto wojewódzkie	liczebność	182	146	328
	% z roku pomiaru	32,0	34,4	33,0
Wieś	liczebność	175	134	309
	% z roku pomiaru	30,8	31,5	31,1
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**
	% z roku pomiaru	**100**	**100**	**100**

Źródło: opracowanie własne.

W badaniach wzięło udział więcej kobiet niż mężczyzn. Badani studenci pochodzili głównie z miast, a jedna trzecia pochodziła ze wsi.

Procedura analizy danych

Po przeprowadzeniu badań wyniki zostały obliczone w SPSS oraz Microsoft Excel. W ramach analizy statystycznej wykorzystano statystykę opisową.

WYNIKI

Poniżej w tabelach przedstawiono szczegółowe wyniki badań porównawczych dotyczących zmiennych określonych w badaniach jako zachowania zachowawcze (tab. 3 i 4), transformatywne (tab. 5 i 6) oraz ich zbiorcze zestawienie (tab. 7).

W ciągu roku epidemii nastąpiło ogólne zwiększenie udziału zachowań związanych z pokonywaniem nudy. Wysokie lub bardzo wysokie oceny deklarowało w 2020 roku 13,6% badanych, a w 2021 roku 37,7% badanych. Zmalał istotnie udział deklaracji negatywnych: w 2020 roku – 53,3%, w 2021 roku – 21,6%. Należy zaznaczyć, że oceny pozytywne wskazywało w 2020 roku 84 badanych, natomiast negatywne 305 badanych, a w 2021 roku pozytywne – 160 badanych, negatywne – 92 badanych.

Tabela 3.
Zachowania związane z pokonaniem nudy

Zachowania		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Bardzo mało	liczebność	109	0	109
	% z roku pomiaru	19,2	0	11,0
Mało	liczebność	194	92	286
	% z roku pomiaru	34,1	21,6	28,8
Średnio	liczebność	183	173	356
	% z roku pomiaru	32,2	40,7	35,8
Dużo	liczebność	72	138	210
	% z roku pomiaru	12,7	32,5	21,1
Bardzo dużo	liczebność	11	22	33
	% z roku pomiaru	1,9	5,2	3,3
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 4.
Zachowania pasywne

Zachowania		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Bardzo mało	liczebność	33	0	33
	% z roku pomiaru	5,8	0,0	3,3
Mało	liczebność	113	87	200
	% z roku pomiaru	19,9	20,5	20,1
Średnio	liczebność	221	189	410
	% z roku pomiaru	38,8	44,5	41,2
Dużo	liczebność	158	122	280
	% z roku pomiaru	27,8	28,7	28,2
Bardzo dużo	liczebność	44	27	71
	% z roku pomiaru	7,7	6,4	7,1
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**

Źródło: opracowanie własne.

W ciągu roku epidemii nastąpiło ogólnie utrzymanie udziału zachowań pasywnych. Wysokie lub bardzo wysokie oceny deklarowało w 2020 roku 35,5% badanych, a w 2021 roku 35,3% badanych. Nieznacznie zmalał udział deklaracji negatywnych: w 2020 roku – 25,7%, w 2021 roku – 20,5%.

Tabela 5.
Zachowania aktywne

Zachowania		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Bardzo mało	liczebność	6	0	6
	% z roku pomiaru	1,1	0,0	0,6
Mało	liczebność	72	81	153
	% z roku pomiaru	12,7	19,1	15,4
Średnio	liczebność	193	199	392
	% z roku pomiaru	33,9	46,8	39,4
Dużo	liczebność	215	121	336
	% z roku pomiaru	37,8	28,5	33,8
Bardzo dużo	liczebność	83	24	107
	% z roku pomiaru	14,6	5,6	10,8
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**

Źródło: opracowanie własne.

W ciągu roku epidemii nastąpiło ogólnie zmniejszenie udziału zachowań aktywnych. Wysokie lub bardzo wysokie oceny deklarowało w 2020 roku 52,4% badanych, a w 2021 roku 34,1% badanych. Wzrósł udział deklaracji negatywnych: w 2020 roku – 13,8%, w 2021 roku – 19,1%.

Tabela 6.
Zachowania kreatywne

Zachowania		Rok pomiaru		Ogółem
		2020	2021	
Bardzo mało	liczebność	27	0	27
	% z roku pomiaru	4,7	0,0	2,7
Mało	liczebność	78	66	144
	% z roku pomiaru	13,7	15,5	14,5
Średnio	liczebność	223	202	425
	% z roku pomiaru	39,2	47,5	42,8
Dużo	liczebność	181	132	313
	% z roku pomiaru	31,8	31,1	31,5
Bardzo dużo	liczebność	60	25	85
	% z roku pomiaru	10,5	5,9	8,6
Ogółem	**liczebność**	**569**	**425**	**994**

Źródło: opracowanie własne.

W ciągu roku nastąpiło nieznaczne zmniejszenie udziału zachowań kreatywnych. Wysokie lub bardzo wysokie oceny deklarowało w 2020 roku 42,3% badanych, a w 2021 roku 40,4% badanych. Jednak oceny niskie lub bardzo niskie w 2020 roku deklarowało 18,4% badanych, a w 2021 roku 15,5% badanych.

Tabela 7.
Zachowania zachowawcze i transformatywne w czasie pandemii – zbiorcze zestawienie (oceny pozytywne to deklaracje bardzo wysokie i wysokie, oceny negatywne to deklaracje bardzo niskie i niskie)

Zachowania		Oceny	2020 (%)	2021 (%)
Zachowawcze	zabijanie nudy	pozytywne	13,6	37,7
		negatywne	53,3	21,6
	pasywne	pozytywne	35,5	35,3
		negatywne	25,7	20,5
Transformatywne	aktywne	pozytywne	52,4	34,1
		negatywne	13,8	19,1
	kreatywne	pozytywne	42,3	37
		negatywne	18,4	15,5

Źródło: opracowanie własne.

Podsumowując, w podjętych badaniach głównym przedmiotem zainteresowania była zmiana w zakresie zachowań wolnoczasowych w czasie pandemii. Pierwsze badanie wykonane w czerwcu 2020 roku (ok. 3 miesiące pandemii) wykazało, że badani na progu jej rozwinięcia deklarowali przesunięcie aktywności wolnoczasowych (choć część z nich zapewne pokrywała się z pracą, jaką niewątpliwie jest uczenie się) w kierunku zachowań transformatywnych: 52,4% badanych deklarowało zwiększenie zachowań aktywnych i 42,3% deklarowało zwiększenie zachowań kreatywnych, a jedynie 13,6% badanych zadeklarowało, że zwiększyło zachowania zachowawcze. Okazało się, że po roku trwania pandemii mniej badanych deklarowało wzrost w zakresie zachowań transformatywnych: 34,1% badanych deklarowało zwiększenie zachowań aktywnych (spadek o 8,3 p.p. w porównaniu do badania I) i 37% deklarowało zwiększenie aktywności kreatywnych (spadek o 5,3 p.p. w porównaniu do badania I). Aż 37,7% badanych zadeklarowało, że zwiększyło aktywności zachowawcze w zakresie zabijania nudy (zwyżka o 24,1 p.p.). W zakresie zachowań pasywnych nie nastąpiła zmiana.

WNIOSKI

Aktywność rekreacyjna może służyć zarówno podtrzymaniu dobrego samopoczucia (zachowania zachowawcze), jak i kreowaniu samego siebie (zachowania transformatywne). W pierwszych miesiącach pandemii nastąpił znaczny wzrost zachowań transformatywnych, a po roku ich spadek. Podczas pandemii wystąpił też istotny wzrost zachowań zachowawczych służących zabijaniu nudy.

Początek pandemii i nagły lockdown spowodowały duży poziom dysjunkcji: od separacji do nieusuwalnej luki (w rozumieniu Jarvisa). W takiej sytuacji pod wpływem impulsu mogło dojść transformacji w zachowaniach (intuicyjnej i planowej). Takie rozumowanie jest zgodne z tym, co o funkcjonowaniu w sytuacji granicznej pisał Jaspers: pandemia i lockdown mają znamiona sytuacji „bycia po ścianą", kiedy trzeba podjąć jakieś działania. Sytuacja graniczna niejako wymusza zmianę (Jaspers, 1990, s. 466). W pierwszej fazie reakcji w sytuacji trudnej następuje mobilizacja i pojawia się znaczna motywacja do aktywnego radzenia sobie ze stresem (Selye, 1960). Może zatem nastąpić transformacja zachowań.

Dalsze utrzymanie napędu transformatywnego, ze względu na adaptację do stresu (znieczulenie na stres), wymaga energii wewnętrznej – psychicznej. Źródłem takiej energii może być refleksyjność jednostki (Błajet, 2012, s. 180), dzięki której rozbudzane są potrzeby poznawcze i samorealizacji, dążenia do wzrostu i rozwoju. Wzmaga się w ten sposób motywacja aktywna i celowa. Podkreśla to też Mezirow (1991) w swojej teorii o transformacyjnym uczeniu się.

Jednak, jak twierdzą Twenge (2019) oraz Błajet i Przyborowska (2021), pokolenie współczesnych dwudziestolatków cechuje obsesja na punkcie bezpieczeństwa, która hamuje impuls eksploracji, refleksyjność, niezależność i kreatywność. O ile są silnie zmotywowani do dbania o swoje bezpieczeństwo (według Maslowa motywacja D, od ang. *deprivation*) (za: Błajet, 2012, s. 180), to w małym stopniu cechują się motywacją B – transformatywną. Wyjaśniałoby to spadek aktywności transformatywnych u studentów po fazie ich wzrostu na początku kryzysu. Aktywności te pozwoliły im zmniejszyć uczucie zagrożenia i poczucie deprywacji. Skutkiem tego nastąpiło obniżenie motywacji D, co – przy jednocześnie niskiej motywacji B – sprawiło, że po roku pandemii w mniejszym stopniu niż na jej początku podejmowali aktywności transformatywne.

Nie można wykluczyć też innych okoliczności obniżenia się zakresu zachowań transformatywnych. Doświadczana dysjunkcja mogła okazać się dla niektórych studentów nieusuwalną luką, co, po chwilowej mobilizacji na początku pandemii, spowodowało wystąpienie sytuacji zmiany zachowań w dalszym czasie trwania kryzysu. Jest to generalnie punkt wyjścia do podjęcia działań edukacyjnych w celu aktywizowania i utrzymania tych twórczych (transformatywnych) zachowań.

OGRANICZENIA BADAŃ

Zaprezentowane badania nie wyczerpują zagadnienia. Należałoby wspomnieć chociażby o ograniczonej grupie badawczej. Być może zbadanie grupy z innych uczelni dałoby możliwość porównania wyników lub wykazania różnic w przesunięcie zachowań wolnoczasowych studentów w kierunku zachowań transformatywnych? Być może także użycie dodatkowej jeszcze metody z zakresu badań jakościowych dałoby szerszy obraz doświadczeń osób badanych i poszerzyłyby wiedzę na analizowany temat.

BIBLIOGRAFIA

Błajet, P. (2012). *O edukacji sportowej do olimpijskiej. Studium antropologiczne*. Impuls.

Błajet, P., Przyborowska, B. (2021). Between Stagnation and Development: Models of Students' Leisure Time Activity during the Pandemic. *New Educational Review*, *65*(3), 134–148. https://doi.org/10.15804/tner.21.65.3.11

Illeris, K. (Red.). (2009). *Contemporary Theories of Learning*. Routledge.

Jarvis, P. (2012). Transformatywny potencjał uczenia się w sytuacjach kryzysowych. *Teraźniejszość – Człowiek – Edukacja: kwartalnik myśli społeczno-pedagogicznej*, *3*(59), 127–135.

Jaspers, K. (1999). *Wiara filozoficzna wobec objawienia*. Znak.

Mezirow, J. (1991). *Transformative Dimensions of Adult Learning*. Jossey Bass.

Mezirow, J. (2006). An Overview on Transformative Learning. W K. Illeris (Red.) *Contemporary Theories of Learning* (s. 90–105). Routledge.

Moiseichik, M., Rolfe, D. (2018). A Qualitative Analysis of the National Football League's "Together We Make Football" Contest Submissions. *International Journal of the Sociology of Leisure*, *1*. https://doi.org/10.1007/s41978-018-0010-1

Selye, H. (1960). *Stres życia*. Wyd. Lekarskie PZWL.

Twenge, J.M. (2019). *iGen: dlaczego dzieciaki dorastające w sieci są mniej zbuntowane, bardziej tolerancyjne, mniej szczęśliwe i zupełnie nieprzygotowane do dorosłości i co to oznacza dla nas wszystkich*. Smak Słowa.

TRANSFORMATIVE(?) CHANGE IN STUDENTS' LEISURE TIME BEHAVIOR DURING A PANDEMIC

Introduction: The time of the pandemic meant awareness of the biological threat, the associated sense of uncertainty, the experience of isolation and reduced face-to-face contact. The functioning conditions of the students were different from the previous models of spending study time and leisure time.

Research Aim: The aim of the study was to diagnose the change in students' leisure behavior in the context of increased leisure time and the epidemic threat situation, and to determine the degree of persistence of these changes after the threat ceased.
Method: For the purpose of the study, Nash's model of leisure time was adopted. The research was planned in a quantitative strategy. The study was of a diagnostic and verification nature. Questionnaire technique was used to measure the variables – Likert scales. The description of data collection methods was conducted simultaneously with the description of operationalization procedure. All variables were measured by the author's questionnaire, which is based on theoretical findings, concerning the described perspectives. The survey was conducted electronically.
Results: Findings indicate that there was a significant increase in transformative slow-time behaviors during the first few months of the pandemic and a decrease after one year. There was also a significant gain in boredom-killing behaviors during the pandemic.
Conclusions: The decrease in transformative behaviors during the pandemic after an initial increase may have been due to various factors: low reflexivity and transformative motivation, increasing disjunction.

Keywords: pandemic, leisure, students, transformative behaviour, disjunction.